

Kasvu ja vaikuttaminen osasto/HP

9.11.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

HE 150/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta

Hallitus esittää, että vähintään vuoden ajan työttömyysetuutta saaneet ulosottovelalliset olisivat oikeutettuja enintään kuuden kuukauden pituiseen lykkäykseen palkan ulosmittauksesta, jos he ovat tulorajaulosmittauksen piirissä. Muiden velallisten osalta ulosottomies voisi myöntää lykkäystä enintään neljäksi kuukaudeksi. Esityksen tavoitteena on ulosottoon liittyvien työllistymisen kannustinloukkujen vähentäminen.

Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on viime vuosina johtanut ylivelkaantumisen lisääntymiseen ja ulosotossa olevien työttömien määrän kasvuun. Ulosmittaus nostaa selvästi efektiivisiä marginaaliveroasteita ja työllistymisveroasteita. Pienituloisille työllistymisestä saatavasta lisäänsiosta jää käteen hyvin vähän, jos ollenkaan, kun huomioidaan ulosoton, verotuksen sekä sosiaaliturvan yhteisvaikutukset. Pienillä palkkatuloilla kannustimet työntekoon voivat muodostua melko heikoiksi. Asumiskustannukset vaikuttavat merkittävästi työllistymisveroasteiden tasoon. Erityisesti pääkaupunkiseudulla ulosottovelallisen asemaa vaikeuttavat korkeat asumiskustannukset.

Ulosottovelallisen edun mukaista on työllistyä ja saada velka maksettua nopeasti. Tämä voi olla vaikeaa, jos työllistymisestä aiheutuu vain lisäkuluja, eikä ulosottovelallinen pysty maksamaan edes peruselämistä. Sekä velkojien että julkisen talouden kannalta on järkevää, että ulosotto toteutetaan siten, että ulosottovelallisen kannattaa työllistyä.

Kannustinloukkuja voitaisiin purkaa korottamalla ulosoton suojaosuutta eli määrää, joka velalliselle on aina jätettävä. Hallitus ei kuitenkaan esitä suojaosuuden korottamista, koska korotus tarkoittaisi sitä, että nykyistä useampi velallinen todettaisiin ulosotossa varattomaksi, mistä seuraisi maksuhäiriömerkintä. Maksuhäiriömerkintä johtaisi käytännössä velallisen luottokelvottomuuteen. Tämä vaikeuttaisi alimpien tulonsaajaryhmien mahdollisuutta saada luottoa ja rahoittaa hankintoja.

SAK:n mielestä hallituksen esitys on hyvä. Nykyisin ulosottomiehelle jää paljon harkintavaltaa siinä, myöntääkö hän lykkäyksen. Ulosmittauksen lykkäys helpottaa työn aloittamisesta aiheutuvien kertakustannusten kattamista. Työryhmä arvioi, että esityksen työllistymisvaikutus tulisi todennäköisesti olemaan alle tuhat henkilöä vuodessa. Tämä on melko vähän: vuonna 2016 runsaasta 200 000 ulosottovelallisesta noin 44 000 luokiteltiin työttömiksi.

Kasvu ja vaikuttaminen osasto/HP

9.11.2017

Työryhmän esittämä muutos on kuitenkin riittämätön korjaamaan ulosottoon liittyvät kannustinongelmat. SAK toivoo, että ulosottoon liittyvien työllistymisen kannustinloukkujen purkamista jatketaan, viimeistään kun Palkansaajien tutkimuslaitoksen tutkimus työllistymiseen liittyvistä kannustinvaikutuksista valmistuu. Tutkimuksen pohjalta voidaan tarvittaessa valmistella merkittävämpää järjestelmän muutosta. Tulisi selvittää myös mahdollisia kansainvälisiä ratkaisuja. Työllistymisen kannustimiin liittyvien alueellisten erojen pienentämiseksi tulisi tarkastella erityisesti asumistuen ja ulosoton yhteisvaikutuksia.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry